

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2016-10-14
Meddelad i Linköping

Mål nr
5734-16

SÖKANDE

Framtida Entreprenad i Norden AB, 556915-3645
Västerleden 50
633 47 Eskilstuna

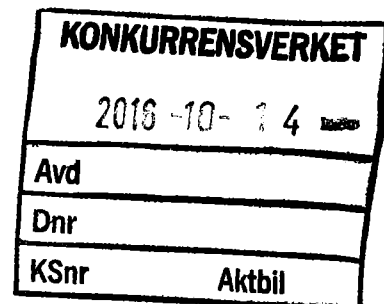
Ombud: Jani Bornhäll
Ruddammsgatan 17
647 30 Mariefred

MOTPART

Strängnäs Bostads AB, 556042-5422
645 80 Strängnäs

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 265142

Postadress
Box 406
581 04 Linköping

Besöksadress
Brigadgatan 3

Telefon
013-25 11 00
E-post: [forvaltningsratten@linkoping@dom.se](mailto:forvaltningsratten@linkoping.dom.se)
www.forvaltningsratten@linkoping.dom.se

Telefax
013-25 11 40

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00-16:00

ANSÖKAN M.M.

Strängnäs Bostads AB (Beställaren) genomför en upphandling avseende yttre fastighetsskötsel i tre entreprenadsområden. Upphandlingen genomförs som öppet förfarande enligt LOU och tilldelningsgrund är lägsta pris. Beställaren meddelade den 17 augusti 2016 ett tilldelningsbeslut enligt vilket DN Trädgård & Markskötsel KB (DN) tilldelades kontrakt för entreprenad områden A och C samt Maskinringen i Sörmland Ekonomisk förening (Maskinringen) tilldelades kontrakt för entreprenad område B. Av upphandlingsprotokoll till beslutet framgår att Framtida Entreprenad i Norden AB (Bolaget) inte har kvalificerats för att gå vidare till utvärdering. Som skäl anges att Bolaget inte uppfyller ställda kvalificeringskrav om ekonomisk ställning enligt punkten AFB.51-D i förfrågningsunderlaget, om arbetsledare enligt punkten AFB.51-F i förfrågningsunderlaget samt om resurser enligt punkten AFB.51-G i förfrågningsunderlaget.

Bolaget ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att förvaltningsrätten i första hand beslutar om rättelse med innebörden att Bolagets anbud tas upp till utvärdering och i andra hand att upphandlingen ska göras om.

Beställaren begär att ansökan avslås.

VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS HAR ANFÖRT**Bolaget**

Beställaren har i samband med utvärderingen begärt in förtydligande kring Bolagets anbudspris. Bolaget har skickat svar den 7 juli 2016. Att Beställaren begär förtydligande kring anbudspriset medför att Beställaren redan har tagit med Bolagets anbud vidare i utvärderingens steg 3, dvs. utvärderingen

av kvarvarande anbud med beräkning av poäng och viktning enligt punkten AFB.52 i förfrågningsunderlaget. Enligt praxis bör Beställaren redan i steg 2, dvs. prövningen av om anbudsgivare uppfyller ställda krav enligt punkten AFB.51 i förfrågningsunderlaget, begärt in förtydligande kring eventuella frågor avseende punkten AFB.51 istället för att utesluta anbudet efter att Beställaren genomfört steg 3. Hanteringen medför att Beställaren brutit mot 1 kap. 9 § LOU i hanteringen av anbudet i utvärderingen.

Avseende den påstådda bristen kopplat till kravet om ekonomisk ställning enligt punkten AFB.51-D kan följande anföras. Uppgifterna i Business Check saknar årsbokslut 2015 vilket kunde ha förtydligats med årsbokslut 2015. Att Beställaren väljer att använda ett kontrollverktyg som inte är uppdaterat med företagsbokslut för år 2015 tyder på att felaktiga uppgifter har inhämtats vid aktuell tidpunkt. Bolaget uppfyller ställda krav vilket skulle framgått om Business Check skulle haft aktuella siffror i sitt system vid tidpunkten då Beställaren genomförde kontrollen. Beställaren kan tydligt läsa att uppgifterna som de begärt från Business Check gäller för år 2014. Upphandlingen är genomförd 2016 och självfallet bör man väga in uppgifterna för bokslut 2015 i bedömningen.

Angående den påstådda bristen avseende arbetsledare enligt punkten AFB.51-F har presenterad personal arbetat med arbetsuppgifterna hos Beställaren i flera år och detta medför att Beställaren med all säkerhet är medveten om deras utbildningsstatus och kunnande. Bolaget har lämnat uppgifter enligt kraven i upphandlingen. Det framgår inte i upphandlingsunderlaget att Beställaren vill ha mera uppgifter än de som Bolaget har presenterat till upphandlingen. Självfallet skulle en förtydligande lämnats om Beställaren haft önskemål om ytterligare information kring denna punkt. Till saken hör att Bolaget även har lämnat en sanningsförsäkran om lämnade uppgifter i upphandlingen och att ställda krav uppfylls via underskrift från Bolagets VD.

Angående den påstådda bristen avseende resurser enligt punkten AFB.51-G har Bolaget i anbudet presenterat att Bolaget har över tio medarbetare att tillgå utöver presenterad styra och även informerat att närmare presentation kommer att göras i god tid innan uppdragsstart.

Ovan uppgifter skulle Beställaren med enkelhet kunnat begära förtydligande om enligt 9 kap. 8 § LOU utan att äventyra upphandlingen gentemot andra anbud. Det Beställarens anförts som skäl för att utesluta Bolagets anbud faller inte under 10 kap. 2 eller 3 § LOU som skulle medföra att lämnat anbud skulle uteslutas. Med hänsyn till det fördelaktiga anbudspriset borde det däremot finnas ett ekonomiskt allmänintresse att vid behov inhämta ett eventuellt förtydligande om så krävs istället för uteslutning.

Bolaget har tagit del av de övriga två anbuden i upphandlingen och anses att dessa har brister som torde vara av allvarligare slag än de brister som Beställaren hävdar finnas i Bolagets anbud. Anbud inlämnad av DN saknar helt ekonomisk redovisning enligt punkten ABF.51-D till anbudet. Anbud inlämnad av Maskinringen saknar bilaga till anbudet som intygar försäkring för berört uppdrag enligt punkten AFC.54 till anbudet. Beställaren har således hanterat anbuden olika, vilket strider mot de grundläggande principerna för upphandling.

Beställaren

Bolagets anbud uppfyller inte i förfrågningsunderlaget ställda obligatoriska krav enligt punkterna AFB.51-D, AFB.51-F samt AFB.51-G och kan därför inte kvalificeras för utvärdering.

Krav avseende ekonomisk ställning

Vid kontroll av riskklass för Bolaget genom Business Check framgår det att Bolaget endast uppnår riskklass 5. Därmed uppfyller inte Bolaget uppställt obligatoriskt krav. Bolaget har vidare varken bifogat en bankgaranti på 150 000 kr eller lämnat en styrkt förklaring att Bolaget har motsvarande stabilitet som efterfrågas. Därvid uppfyller Bolaget inte det uppställda kravet och ska diskvalificeras från vidare deltagande redan på denna grund.

Krav avseende arbetsledare

Av Bolagets anbud framgår endast att arbetsledaren ska vara en person vid namn Christina Olsson som är "väl bekant med arbetsuppgifterna och objekten som anbudet gäller i denna upphandling". Därvid har Bolaget inte efterkommit den redovisning som det ställda kravet innebär. Bolaget har således inte uppfyllt det aktuella obligatoriska kravet och ska diskvalificeras från vidare deltagande i upphandlingen även på denna grund.

Huruvida Beställaren är medveten om Bolagets personal/organisation och liknande är ovidkommande då det med anbud ska visas att kravställning uppfylls. Skulle det inte vara på detta sätt ges befintliga entreprenörer alltid en alltför stor fördel vilket skulle innebära ett brott mot principen om lika-behandling. Vidare står det klart att rättspraxis har slagit fast att upphandlande myndigheter inte får se förbi leverantörers bristande kravuppfyllelse med hänvisning till proportionalitetsprincipen, inte ens om kravet är av ringa betydelse.

Krav avseende resurser

Av kravet framgår att anbudgivaren bl.a. ska redovisa branschvana för en trädgårdsarbetare per entreprenad. Det enda som framförs i Bolagets anbud

är att en trädgårdsarbetare "är väl bekant med arbetsuppgifterna och objekten som anbudet gäller i denna upphandling." Utifrån denna text har Bolaget inte framfört någon som helst redovisning av branschvanan. Det är därmed omöjligt att bedöma om Bolaget offererar en person som de facto har branschvana för de arbeten som ska utföras i entreprenaden. Därvid har inte Bolaget, inte heller i detta avseende, efterkommit den redovisning som det ställda kravet innebär. Bolaget ska således diskvalificeras från vidare deltagande i upphandlingen även på denna grund.

Att visa tillgång på resurser är ett obligatoriskt krav vilket ska uppfyllas i kvalificeringsskedet, vilket innebär att uppvisande/redovisning av detta "i god tid innan uppdragsstart" inte är relevant.

Det är uppenbart att de ovan beskrivna obligatoriska kraven som Bolaget inte lyckats uppfylla är varken godtyckliga eller osakliga. Däremot har de en tydlig och adekvat koppling till föremålet för det kontrakt som upphandlas. De tar sikte på leverantörens seriositet och pålitlighet och det är därför av vikt att kraven säkerställs.

Övrigt

Beställaren har i enlighet med 12 kap 3 § LOU begärt in en förklaring av ett misstänkt lågt anbud från Bolaget. Efter att förklaring inkommit har inte några åtgärder enligt 12 kap 3 § LOU vidtagits. Förklaringen har inte heller analyserats eller bedömts. Bolaget har således inte uteslutits enligt den nämnda bestämmelsen. Bolaget synes påstå att det förhållandet att förklaring begärts in avseende misstänkt onormalt lågt anbud skulle ha den effekten att Beställaren inte skulle vara skyldig att tillämpa den stränga praxis som föreligger avseende att anbud som inte uppfyller ställda obligatoriska krav ska undantas från fortsatt utvärdering. Någon sådan i praxis eller i lag gällande princip finns inte. Beställaren har haft att agera i enlighet med lika-

behandlingsprincipen oaktat att en förklaring till ett misstänkt lågt anbud begärts.

Enligt det andra stycket i 9 kap 8 § LOU får myndigheten begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar handlingar som getts in och som avses i 10 och 11 kap LOU. Av förarbetena framgår att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och att kommunikationen mellan den upphandlande myndigheten och leverantören bör dokumenteras. På motsvarande sätt som gäller för rättelser av fel enligt första stycket är bestämmelsen fakultativ. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att begäran om förtydliganden och kompletteringar enligt det andra stycket endast får göras på initiativ av den upphandlande myndigheten. I svensk praxis har uttalats att det förhållandet att en viss brist i ett anbud varit en följd av ett förbiseende eller misstag från anbudsgivarens sida, inte i sig medför att en komplettering eller ett förtydligande är tillåtet. I det nu aktuella fallet saknas det helt förutsättningar att tillämpa den aktuella bestämmelsen för att läka Bolagets brister i uppfyllandet av obligatoriska krav.

Andra anbud

I förfrågningsunderlaget ställs inga krav på inlämnande av ekonomisk redovisning. Beställaren kontrollerar detta själv genom utdrag från Business Check i anslutning till anbudsöppnande. DN uppfyller ställt obligatoriskt kravet genom att utdraget visar att bolaget uppfyller riskklass 6.

Enligt AFC.54 i förfrågningsunderlaget ska intyg om försäkring lämnas in inom tre veckor från beställning. Intyg om försäkring är inget obligatoriskt krav i steget för kvalificering av anbud, utan aktualiseras först efter kontrakt tecknats. Maskinringen uppfyller således ställda krav i upphandlingen.

Sammanfattning

Beställaren har i aktuell upphandling följt gällande lagstiftning och agerat i enlighet med principerna om likabehandling, proportionalitet och transparens i 1 kap. 9 § LOU under kvalificering och utvärdering av de i upphandlingen aktuella anbuden och anbudsgivarna. Bolagets anbud uppfyller inte alla ställda obligatoriska krav och Bolaget ska därför diskvalificeras. Anbudsgivarna DN och Maskinringen har uppfyllt samtliga obligatoriska krav och därav saknas det inte anbud i upphandlingen för Beställaren att anta. Beställaren har således fattat ett korrekt och lagligen grundat beslut att tilldela DN respektive Maskinringen kontrakt och att diskvalificera Bolaget. Bolaget har inte lidit skada genom att Beställaren har agerat i enlighet med gällande lagstiftning och praxis vid kvalificering och anbudsutvärdering av nu aktuella anbud. Det saknas därmed förutsättningar för att ansökan om överprövning ska vinna bifall.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Förfrågningsunderlaget**

Av punkten AFB.51 i förfrågningsunderlaget framgår, såvitt här är aktuellt, följande.

D. Krav på entreprenören vad gäller ekonomisk ställning

Anbudsgivaren ska vid tidpunkten för anbudslämnandet ha uppnått minst riskklass 6 enligt Bisnode Business Check eller motsvarande. Om anbudsgivaren inte uppnått minst riskklass 6 eller det inte är klarlagt att anbudsgivaren ändå uppfyller kravet kan beställaren istället godkänna en bankgaranti på 150 000 SEK.

För nystartade företag samt i de fall lägre risktal redovisas ska anbudsgivaren ändå anses uppfylla dessa krav om anbudsgivaren kan lämna en sådan styrkt förklaring att det anses klarlagt att denne innehar motsvarande stabilitet.

F. Krav på entreprenören vad gäller arbetsledare

Anbudsgivaren ska ha tillgång till en arbetsledare, med lägst trädgårdsmästareutbildning eller motsvarande trädgårdsutbildning, som är stationär i Strängnäs under normal arbetstid för detta uppdrag. Arbetsledaren ska vara anställd av entreprenören och vara beställarens huvudsakliga kontaktperson. Arbetsledaren skall ha minst 5 års erfarenhet av branschen varav minst 3 år med arbetsledning för liknande uppdrag.

• Personuppgifter och redovisning av branschfarenhet på arbetsledare avsedd för uppdraget, Bilaga 4 till anbudsformuläret.

G. Krav på entreprenören vad gäller resurser

Entreprenören ska ha tillgång till minst 1 st anställd trädgårdsarbetare per entreprenadområde som anbuden avser. [...]

• Personuppgifter och redovisning av branschvana för 1 st trädgårdsarbetare per entreprenad avsedda för uppdraget redovisas på Bilaga 5 till anbudsformuläret

Förvaltningsrättens bedömning

En upphandlande myndighet är fri att bestämma hur förfrågningsunderlaget i en upphandling ska utformas samt kriterierna för tilldelning av kontrakt så länge de gemenskapsrättsliga principerna iakttas. De obligatoriska krav som anges i förfrågningsunderlaget ska normalt vara till fullo uppfyllda i anbudet för att den upphandlande myndigheten ska kunna uppta ett anbud till slutlig anbudsutvärdering och tilldela anbudsgivaren kontrakt i upphandlingen (se bl.a. HFD 2016 ref 37).

Det åligger den part som gör gällande att en upphandlande myndighet brutit mot bestämmelserna i LOU att visa att skäl för begärd åtgärd föreligger enligt nämnd lagstiftning.

Bolagets anbud

Bolaget har diskvalificerats med motiveringen att det inte uppfyller kvalificeringskrav om ekonomisk ställning enligt punkten AFB.51-D i förfråg-

ningsunderlaget, om arbetsledare enligt punkten AFB.51-F i förfrågningsunderlaget samt om resurser enligt punkten AFB.51-G i förfrågningsunderlaget.

Vad beträffar kravet om ekonomisk ställning enligt punkten AFB.51-D i förfrågningsunderlaget finner förvaltningsrätten att det av ordalydelsen av det aktuella kravet framgår att en anbudsgivare vid tidpunkten för anbudslämnandet ska ha uppnått minst riskklass 6 enligt Bisnode Business Check eller motsvarande samt att anbudsgivaren i de fall lägre risktal redovisas ska ändå anses uppfylla dessa krav om anbudsgivaren *kan lämna* en sådan styrkt förklaring att det anses klarlagt att denne innehar motsvarande stabilitet.

Mot bakgrund av kravets utformning, och därvid särskilt formuleringen att anbudsgivaren ska anses uppfylla ställt krav om denne "kan lämna" en viss förklaring, anser förvaltningsrätten att ifrågavarande kvalificeringskrav vid en objektiv tolkning inte kan anses innebära att anbudsgivaren varit skyldig att redan tillsammans med anbudet lämna in någon förklaring för det fall denne haft ett lägre risktal, utan istället att den upphandlande myndigheten har haft rätt att begära in en sådan förklaring vid konstaterandet att anbudsgivaren inte har riskklass 6 eller motsvarande. Då det av utredningen i målet framgår att någon sådan förklaring inte har begärts av Beställaren innebär det ovan anförda att Beställaren har förfarit felaktigt genom att på aktuell grund diskvalificera Bolaget som anbudsgivare i upphandlingen.

Vad beträffar kraven om arbetsledare och om resurser enligt punkter AFB.51-F respektive AFB.51-G i förfrågningsunderlaget finner förvaltningsrätten följande. Av de aktuella punkterna i förfrågningsunderlaget framgår klart och tydligt att anbudsgivarens anbud ska innehålla dels *personuppgifter och redovisning av branschferarenhet på arbetsledare avsedd för uppdraget*, dels *personuppgifter och redovisning av branschvana för en trädgårdsarbetare per entreprenad avsedda för uppdraget*.

Bolaget har i relevant avseende i sitt anbud uppgett följande:

Arbetsledare/trädgårdsarbetare: Christina Olsson

Har utbildningarna och erfarenheten enligt ställda krav på arbetsledaren enligt AFB.51.

Christina är väl bekant med arbetsuppgifterna och objekten som anbudet gäller i denna upphandling.

Team leader/trädgårdsarbetare: Dan Westerlund

Dan innehar utbildningar och erfarenheten enligt ställda krav enligt AFB.51.

Dan är väl bekant med arbetsuppgifterna och objekten som anbudet gäller i denna upphandling.

Trädgårdsarbetare: Malin Lindgren

Malin innehar utbildningar och erfarenheten enligt ställda krav enligt AFB.51.

Malin är väl bekant med arbetsuppgifterna och objekten som anbudet gäller i denna upphandling.

Vad först gäller krav på redovisade resurser enligt AFB.51-G är grundkravet att Entreprenören ska ha tillgång till minst en anställd trädgårdsarbetare per entreprenadområde som anbudet avser. Branschvana för varje angiven trädgårdsarbetare ska redovisas i anbudet. Någon ledning vad uttrycket branschvana innefattar förekommer inte i förfrågningsunderlaget och det finns inte heller angivet något lägsta krav avseende sådan erfarenhet för offererade trädgårdsarbetare. Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att den redovisning som Bolaget enligt ovan gjort i sitt anbud avseende trädgårdsarbetarna Dan Westerlund och Malin Lindgren är tillräckligt omfattande för att visa att ifrågavarande kvalificeringskrav är uppfyllt.

Vad sedan gäller krav på redovisning för angiven arbetsledare enligt AFB.51-F framgår, på sätt tidigare angetts, att denne ska ha minst fem års erfarenhet av branschen varav minst tre år med arbetsledning för liknande uppdrag. Ett grundkrav avseende krävd redovisning av erbjuden arbetsledare bör således vara att det av denna framgår att nyssnämnda erfarenhetskrav fullt ut är uppfyllda. Av den redovisning som Bolaget gjort för utpekad

arbetsledare Christina Olsson enligt ovan kan inte sådan krävd erfarenhet utläsas. Huruvida Beställaren på grund av tidigare uppdrag haft kännedom om Bolagets anställda och deras erfarenheter saknar med anledning av det aktuella kvalificeringskravets ordalydelse relevans och föranleder därför inte någon annan bedömning.

Obligatoriska krav som är bristfälligt uppfyllda i det ursprungliga anbudet får inte kompletteras i efterhand så att de efter komplettering är uppfyllda. Vidare ankommer det på den upphandlande myndigheten att avgöra om en komplettering ska begäras (se 15 kap. 12 § LOU). Beställaren har mot denna bakgrund inte brutit mot LOU genom att inte begära att Bolaget ska komplettera sitt anbud med de uppgifter rörande offererad arbetsledare som saknas.

Av det ovan följer att Beställaren har haft anledning att förkasta Bolagets anbud på den grunden att Bolaget inte uppfyller ställt kvalificeringskrav rörande arbetsledare i punkt AFB.51-F.

DN:s och Maskinringens anbud

Om en anbudsgivares anbud rätteligen har förkastats i kvalificeringsfasen kan ofta bedömningen göras att denne inte kan anses lida skada av att en upphandlande myndighet inte har beaktat att även annan anbudsgivare haft brister i sitt anbud. Det har emellertid i rättspraxis (se t.ex. EU-domstolens avgörande i mål C-100/12 Fastweb, Kammarätten i Göteborgs avgöranden i mål 665-11, 6966-11 och 1336-13 samt Kammarrätten i Jönköpings avgörande i mål nr 2658-2667-13) klargjorts att en anbudsgivare anses riskera att lida skada då även kvarvarande anbud borde ha förkastats eftersom ett bifall till en invändning om att en upphandlande myndighet har utvärderat kvarvarande anbud i strid med upphandlingslagstiftningen när de rätteligen borde ha förkastats, skulle kunna få till följd att upphandlingen görs om och såle-

des ge möjlighet till intresserade leverantörer att vid en ny upphandling lämna anbud och att tilldelas kontrakt.

Med beaktande av att Bolaget framfört invändningar om att båda kvarvarande anbud i upphandlingen brister i uppfyllelse av ställda obligatoriska krav föreligger skäl att, i enlighet med det ovanstående, sakpröva vad Bolaget anfört i denna del.

Beträffande DN:s anbud har Bolaget gjort gällande att anbudet helt saknar ekonomisk redovisning enligt punkten ABF.51-D i förfrågningsunderlaget och därför borde ha förkastats.

Beställaren har anfört att DN vid anbudets inlämnande hade uppnått riskklass 6 enligt Bisnode Business Check. Detta har Bolaget inte ifrågasatt. Mot bakgrund av det anförda och då något krav för anbudsgivare att lämna in ekonomisk redovisning inte framgår av punkten AFB.51-D finner förvaltningsrätten att DN:s anbud inte brister i uppfyllelse av ställt krav enligt den aktuella punkten och att Beställaren således saknat anledning att utsluta anbudet från anbudsutvärdering vid sin prövning i relevant hänseende.

Beträffande Maskinringens anbud har Bolaget gjort gällande att anbudet saknar bilaga som intygar försäkring för berört uppdrag som är ett krav enligt punkten AFC.54 i förfrågningsunderlaget och att anbudet därför borde ha förkastats.

Förvaltningsrätten konstaterar att punkten AFC.54 utgör en entreprenadföreskrift som inte innehåller några kvalificeringskrav gentemot anbudsgivarna utan (och även enligt sin ordalydelse) ställer krav på den entreprenör som tilldelats kontraktet att inom tre veckor från beställning överlämna ett försäkringsbevis med angivet innehåll till Beställaren. Mot bakgrund av det

ovan anförda har Beställaren saknat anledning att utesluta Maskinringens
anbud från anbudsutvärderingen på av Bolaget anförda skäl.

Sammanfattning

Mot bakgrund av det som ovan anförts har någon grund för ingripande i
form av rättelse enligt 16 kap. 6 § LOU mot upphandlingen inte framkom-
mit. Inte heller i övrigt har Bolaget i målet förmått visa att skäl att förordna
om att upphandlingen ska göras om föreligger. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1D LOU).

Tomas Kjellgren

Rådman

Handläggare har varit föredragande juristen Stefka Bokmark.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.